

Manfred Gerstenfeld (*red.*)

Behind the Humanitarian Mask

– The Nordic Countries, Israel and the Jews.

Jerusalem Center for Public Affairs
and Friends of Simon Wiesenthal Center for Holocaust Studies.
Jerusalem 2008

Af Mogens Rukov

”Jøderne som målestok”

En ejendommelig aktuel bog, ejendommelig fordi den forholder sig ret diskret og alligevel direkte til et emne, der – skjult for de fleste – er det mest brændende i denne verden, hvor alle storpolitiske forhold omkring kulturernes sammenstød vil vise sig, vil påtvinge sig afgørende betydning, vil bestemme udfaldet af tingene: jødernes forhold. Deres tilstand imellem folkene. En historisk gennemgang med fokus på jødernes forhold i de nordiske lande før, under og efter 2.verdenskrig.

Op mod 250 sider, 13 artikler, et godt register, en god bog at sidde med i hånden, en forside der er lys og venlig: Bag den humane maske, *Behind the Humanitarian Mask, The Nordic Countries, Israel and the Jews*, redigeret af dr. Manfred Gerstenfeld. Gerstenfeld præsenteres på bagflappen så man forstår at han er lidt af en polyhistor omkring jødiske forhold, formand i ledelsen af *Jerusalem Center for Public Affairs*, redaktør af dets tidsskrift.

Men det mest bemærkelsesværdige er at bogen handler om de nordiske lande, et bestemt område med en bestemt aura, et bestemt image ikke alene hos os selv, men også ude i verden. Vi er lande med

en samsamfundsmodel, der har det menneskelige ansigt, som alle søger efter og besynger, med en human reputation, som er uigennemskydelig. Og som har været det indtil der begyndte at gå sprækker i lakken for en halv snes år siden. Bogen virker som en kompetent opsummering af sprækkernes opståen, en bog, der er foruroligende, fordi den viser noget om, hvor indgroet hadet til jøderne og den jødiske kultur er. Eller ikke hadet, måske netop ikke hadet, men noget, der har sit helt eget liv, ubehaget ved jøderne, deres kultur, mistilliden til deres tilstand i verden.

Nordiske og internationale forskere gennemgår forskellige aspekter af nordisk antisemitisme. Herhjemme så fremragende kendere som Vilhjálmur Örn Vilhjálmsson og Bent Blüdnikow, der behandler det man kunne kalde de danske, administrative forhold omkring jøderne før og under Besættelsen og de vanskelige, aldrig rigtigt afsluttede forhold efter 45.

Titlen på deres artikel er symptomatisk for hele regionens tvetydighed over for sagen med jøderne:

Rescue, Expulsion, and Collaboration, Denmark's Difficulties with Its World War II Past.

For nogle år siden var jeg inviteret til at holde et foredrag i en jødisk forening. Det skulle handle om antisemitismen, findes der stadig antisemitisme hos os. Jeg var lidt flov over det jeg havde at sige. For min analyse var enkel, den kunne udtrykkes i det for et foredrag lidt for korte (8 sekunder lange): JA, DEN FINDES – og det er der ikke noget at sige noget om. Det skal man bare vide.

I nævnte artikel om Danmark får jeg samme indtryk – nu med dokumentation. Man kunne kalde den antisemitismen med fløjshandskerne som med venlig, kontormæssig brutalitet udleverer folk til den visse død og lader andre sejle deres egen sø under overfladen. Enhver uhyrlighed har sin egen rationalitet, som ”alle må forstå”.

Det mesterlige ved artiklen og artikler om Norge, Sverige og Finland er at det kan eftervises, at nachspielet til begivenhederne under krigen uforandret bliver præget af samme holdninger som i perioden 35-45. Under krigen kolliderede man med tyskerne i noget der kaldes samarbejdspolitikken, efter krigen kolliderede man med sit selvbillede, med de rene hænder glørværdige uskyldighed.

Efterkrigstiden er – i denne og stort set alle sammenhænge – de store mytologiers periode. Der er vel ingen periode, hvor samtiden har haft så travlt med at udgnide alle ubehagelige spor. Et sådant udgnideri retter sig mod alle forhold. Og det hænger sammen, de enkelte retoucherede områder lapper ind over hinanden.

Det var umuligt efterfølgende at tegne et nogenlunde korrekt billede af de jødiske forhold, for ikke at tilsmudse det billede man ønskede af samarbejdspolitikken. Løgn blev lagt på løgn, og de følges helt op i kommissionsarbejde mange år senere, i halvfemserne, som det beskrives i et interview med en nordmand, eller som det – i en noget anden sammenhæng – dokumenteres i Efraim Zuroffs spændende gennemgang af, hvorfor Sverige nægtede at anklage Nazi-krigsforbrydere (1986-2007).

Det er interessant at følge udviklingen af disse forhold helt op til nutiden, i det svenske socialdemokrati, i den aktuelle presse, som der er en enkelt artikel om fra Norge. Kritikken af Israel i dag benytter sig af de samme mønstre – og flyder af de samme kilder – indeholder de samme overvejelser og rationaliseringer, som behandling af jøderne under og efter krigen. Og ingen af de nordiske lande går ram forbi.

Det man forfølger så blændende i disse artikler, er noget man kunne kalde antisemitismen, hvor antisemitismen ikke findes, men hvor administration, jura, offentlige meninger, presse får samme udtryk som om der fandtes antisemitisme, hvad der altså ikke gør, og hvad der forarget benægtes og er blevet benægtet og ugentlig benægtes af ledende politikere eller ansvarlig presse. Det er de anstændiges antisemitisme.

Bag den humanitære maske findes ordentlige menneskers ubehag, et jødehad light, velpoleret, administrativt behersket, retorisk slebent. Det viser bogen.